

УДК 745.52

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІКИ ГАРЯЧОГО БАТИКА В СТАНКОВІЙ КОМПОЗИЦІЇ

БАЛАН Уляна

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Надано результат и дослідження живописних можливостей техніки гарячого батика при створенні станкових композицій. Метою стало визначення принципів планування ходу роботи та технологічних особливостей при створенні живописних робіт на основі натуральних тканин – бавовни, шовку. На основі наведених прикладів визначено методуку работ и над композицією та з'ясовані особливості взаємодії матеріалів, проаналізовано ряд проблематичних процесів, охарактеризована сутність та послідовність работ и при створенні станкової композиції в техніці гарячого батика. Ключові слова: батик, текстилю, дизайн виробів з текстилю, властивості матеріалів.

Ключові слова: батик, текстиль, дизайн виробів з текстилю, властивості матеріалів.

ВСТУП

Техніка гарячого батика має широкий спектр застосування і може бути використана в різних аспектах декорування текстилю: вбудовані інтер'єрні панно, самостійні живописні роботи, дизайн одягу тощо. Запропонована техніка дозволяє застосовувати широкі можливості в образно-кольоровому рішенні та реалізувати складні живописні задачі в поєднанні з фізичними властивостями натуральних тканин, дозволяє створити гармонійні кольорово-пластичні рішення заданих текстильних об'єктів.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Актуальною проблемою в роботах в техніці гарячого батика є акцентування суто декоративних якостей цієї техніки. Такий фактор обумовлений історичною традицією використання технології для оздоблення предметів одягу та походженням переважної кількості відомих історичних центрів батика з південної Азії, де на образотворче мистецтво впливають такі чинники ісламської культури, як стилізація, пріоритет геометричних та рослинних мотивів, акцентована символіка кольору [1]. При цьому живописним можливостям цієї техніки не приділяється достатньої уваги. Слід виділити таку якість цієї технології, як проникнення фарби в текстуру полотна з профарбовуванням кожної нитки основи наскрізь, що на відміну від олійного або акварельного живопису, в якому фарба наноситься на поверхню-основу, надає

можливості максимально розкрити якості кольору. З іншого боку, технологія фарбування тканини в масі, розтікання фарби по структурі вологої тканини призводить до недостатньо контрольованих ефектів, що, в свою чергу, може бути гарним методом для досягнення декоративних цілей, проте не підходить для вирішення живописних задач, наприклад, для реалістичних композицій. Ускладнюючими факторами для використання техніки гарячого батика для живопису є також утворення великого тонового контрасту між сухою поверхнею і мокрим полотном, нехарактерні для більшості фарб результати під час взаємодії кислотних анілінових барвників, деяка пропорційна несталість форм під час повторного натягування полотна на підрамник, усадка ниток натуральних тканин. Однак корекція традиційного технологічного процесу надає більшої свободи і можливостей застосування цієї техніки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Згідно історичних відомостей, техніка гарячого батика прийшла в європейське мистецтво з країн Південної Азії, з Індонезії. В першій пол. XIX ст. були відкриті перші голландські мануфактури, де вироблявся батик [2]. Одночасно з поширенням техніки закріпився і метод фарбування, більш придатний для виробів масового виробництва, як-то фарбування тканини в масі, використання штампів, пріоритет ефектів (кракле, тощо). В багатьох джерелах вказується на раціональність застосування спеціальних мобільних підрамників багаторазового використання [2, 3]. Також недостатньо уваги приділяється розробці ескізу, тональному вирішенню майбутньої роботи по найсвітліших і найтемніших плямах. В цілому такі методи оптимально підходять при створенні декоративних композицій, де головним завданням є кольорове умовне рішення, стилізація, а контрольованість і точність зображення не мають першорядного значення. Подібні критерії стали визначальними для розуміння техніки гарячого батика як складової декоративно-прикладного мистецтва. Проте, нескладні технологічні поправки дають можливість сприймати і використовувати цю техніку в живописній якості.

Серед таких чинників можна зазначити ретельно пророблений і вирішений за тональними плямами підготовчий ескіз, обов'язкове декатування тканини перед натяжкою на підрамник, використання виключно стаціонарного підрамника, на якому потім і планується експонування завершеної композиції. В процесі роботи на етапах проробки принципово великих площин слід зазначити важливість зволоження всього полотна водою, що дозволяє рівномірно розтікатися фарбі та робить можливим цілісне сприйняття роботи в процесі, коли частини вже вкриті шаром воску. Також важливо акцентувати виключно горизонтальне положення полотна в процесі роботи. На прикладах, наведених нижче, можна помітити як технологічні вдосконалення дозволяють створити контрольоване за процесом і передбачуване за результатом живописне полотно (рис. 1, рис. 2).

Рис. 1. У. Балан. Тоня (начерк і робота; 52х38см, гарячий батик, фуляр, 2015)

Рис. 2. У. Балан. Одеса, будиночок на вул. Піонерській (начерк і робота; 50х40см, гарячий батик, батист, 2016)

ВИСНОВКИ

Визначено основні чинники, які впливають на вирішення технологічних складностей при роботі над станковою композицією в техніці гарячого батика. Сплановано послідовність етапів створення живописної композиції та з'ясовано технологічні особливості взаємодії матеріалів, проаналізовано та оптимізовано ряд проблематичних процесів в ході роботи. На прикладі портрету, виконаного на фулярі та міського краєвиду на батисті показано, як за допомогою нескладних технологічних прийомів можна удосконалити цю техніку і досягнути бажаних і контрольованих результатів при створенні реалістичних станкових композицій в техніці гарячого батика.

ЛІТЕРАТУРА

1. Achjadi J. Glory of Batik: The Danar Hadi Collection / Achjadi J. – Jakarta: Tuttle Publishing, 2011 – 336 с.
2. Стоку С. Батик. Современный поход к традиционному искусству росписи тканей. Практическое руководство./ С. Стоку – М.: Ниола-21век, 2006. – 96 с.
3. Робинсон Р. Искусство батика. Техники и образцы. / Робинсон Р. – М.: Ниола-пресс, 2008 – 96 с.

BALAN U.

FEATURES OF THE TECHNIQUE OF BATIK IN THE EASEL COMPOSITION

The results of research of scenic possibilities of batik technique at creation of easel compositions are given. The purpose was to determine the principles of planning the course of work and technological features when creating paintings on natural fabrics - cotton, silk. On the basis of the examples given, the order of work on the composition is determined, and the peculiarities of the interaction of the materials are specified, a series of problematic processes are described, and the nature and sequence of work in the creation of easel composition in the technique of batik are described.

Key words: batik, textile, properties of materials, design of textile product, design of products made of natural fabrics.